

A magyar népesség, a magyar népelem száma megdöbbentő méretekben csökken itt a Kárpát-medencében – olvasom neves demográfusunk figyelmeztető, vészharang-kongatású írásában. – Az asszimiláció, az elvándorlás, a szülőföld elhagyása különösen a mögöttünk maradt több mint egy évtizedben gyorsult fel, itt a Délvidéken mindenképpen – írja.

A napokban régi jó barátom panaszkodott, hogy mind nehezebben szánja rá magát, hogy ellátogasson szülőfalujába. Egyszerűen letaglózza a látványa. A valamikor életet, emberi melegséget sugárzó kis magyar településből alig maradt meg valami. Elhagyott, megroggyant házak némasága fogadja. A kilencvenes évek elején nagyon sokan ott hagyták a falut, házukat. Vissza kevesen, nagyon kevesen jöttek. Talán csak egy-két idős házaspár. A fiatalok főleg az anyaországban maradtak. S azoknak, akik visszajöttek, mélységes szomorúságban telnek napjai. A lassú elmúlás döbbenete fogad, amikor néha – néha mégis hazalátogatok – mondja, és tudom, hogy minden szava igaz. Jékely Zoltán verse, *A marosszentimrei templomban* című jut eszembe:

*Fejünkre por hull, régi vakolat,
így énekeljük a drága Siont;
egér futkároz a pad alatt
s odvából egy-egy vén kuvik kiront.
Tízen vagyunk: ez a gyülekezet,
a tizenegyedik maga a pap,
de énekelünk mi százak helyett,
hogyan hull belé a por s a vakolat,
a hiuban a denevér riad
s egy-egy szuvas gerenda meglazul:
tizenegyedikünk az árva pap,
tizenkettődikünk maga az Úr.
Így énekelünk mi, pár megmaradt
– azt bünteti, akit szeret az Úr –,
s velünk dalolnak a padló alatt,
kiket kiirtott az idő gazul.*

A megfogyatkozottakról, a kilátástalanságban vergődőkről szól a vers. Egy parányi közösség töretlen hite (Tízen vagyunk: ez a gyülekezet, / a tizenegyedik maga a pap, / de énekelünk mi százak helyett...), önmegtartó ereje fogalmazódik meg a sorokban.

Olvasom a verset, és közben visszacsengenek bennem az említett beszélgetés mondatai, a lassú elmúlásra való utalás, és hallani vélem a demográfusaink által megkongatott vészharangot. S biztos vagyok benne, hogy figyelmeztető hangja mindannyiunkhoz eljut!

Hetilapunk, a *Hét Nap* kérdezi, hogy miről írjon az újság. Általában egyetértek a körkérdésben megszólalók véleményével. Úgy érzem, hogy a vajdasági magyar lapok szerkesztői tartalmas, színes lapot tesznek le az olvasó asztalára. Örömmel olvasnék azonban többet, sokkal többet azokról a kis közösségekről, amelyek a szórványban igyekeznek talpon maradni, megmaradni. Évtizedekig alig, vagy semmit sem hallottunk a szerémségi kis települések, falvak magyarjairól. Aztán, mint a fönixmadár, egyszerre csak újra életjelet adtak magukról. Ma már azt halljuk, hogy művelődési egyesületeik vannak, könyvtárakat nyitnak meg, hagyományápoló csoportjaik működnek. De nemcsak a Szerémségben, hanem itt a Bácskában is találkozunk az újjáéledés, az újjászerveződés nem egy szép példájával.

Természetesen tudom, hogy ezek az események nem maradnak ki lapunkból, ám úgy érzem, hogy nem elég ezeket a rendhagyó történéseket egyszerűen csak regisztrálni, hanem folyamatosan követni is kell azokat a törekvéseket, amelyek a fennmaradásunk zálogának, a kis közösségeknek a talpra állását és fennmaradását segítik elő.

Ünnepelt az Újvidéki Televízió magyar nyelvű szerkesztősége megalakulásának harmincötödik évfordulója alkalmából. Nem tudom, hogy ünnep volt-e ez az évforduló vagy csak csendes rekviem, a valamikori magyar nyelvű televíziózás megidézése. Mert már éppen hogy csak létezik, le van építve, meg van tizedelve, műsorainak palettája már nem olyan színes, gazdag, mint amilyen volt valamikor.

Kötődöm a harmincöt éves televízióhoz. Ahhoz a régihez. N. Kiss Júlia művésznővel elsők voltunk, akik a vajdasági színészek közül a képernyőjére kerültünk. (Az ünnepi műsorban vettünk részt Fehér Ferenc versével 1968. január 1-jén.) S azóta, a magyar televíziózás első napjától kezdve, a vajdasági (vagy a jugoszláviai) magyar színésztársadalom a részese lett, szervesen beépült tartalmas, igen színvonalas műsorába.

A harmincötödik évforduló vegyes érzéseket keltett bennem. Egyrészt a visszapergetett időre való utalások nosztalgiája, másrészt a magyar nyelvű televíziózásunk nem épp reménykeltő helyzete és a további leépítések ténye nyomasztotta mind az ünnepi műsor résztvevőinek, mind – legalábbis úgy gondolom – a nézőknek a hangulatát. Mert mit is várhat a holnaptól

a magyar műsor? (Nem csak a televízióra gondolok.) Csoóri Sándor *Történelmi pillanat* című versének két sora jut eszembe: „Minden kéz, amely felajánlotta a jövőt nekem, / üres volt, mint a kifosztott lelkiismeret!”

Volt azonban ennek a képernyőről ránk köszöntő évfordulónak néhány perce, amelyre jó érzéssel emlékezem vissza. Annak a televíziós munkával még csak ismerkedő néhány fiatal munkatársnak a megmutatkozására gondolok, akiknek majd idősebb kollégáik mellett vagy helyett lehetőségük lesz szembesülni a média elvárásaival (szakmaival és etikaival egyaránt).

Az az egy-két mondat, amellyel a fiatalok bemutatkoztak, elegendő volt arra, hogy örömmel tapasztaljuk: határozott fellépésű, a nézőhöz természetes közvetlenséggel szóló, igen világosan fogalmazó jelöltekről, leendő munkatársakról van szó. S amit ugyancsak nem titkolt meglepéssel nyugtázhattunk: ezek a fiatalok szépen, tisztán beszélnek a nyelvet, anyanyelvünket! S bizony ez a tény sem elhanyagolandó.

Hét Nap, 2003. március 12.

